

DEMODIM

- על ביטחון לאומי ושוק ההון

* סם ברונפלד

הם לא מוקיעים לשחקים בתקופת גאות.

הנה מספר דוגמאות מהתחום הצבאי:

- צliquת תעלת סואץ במהלך מלחמת ים הכנופרים הביאה למפנה במלכיהו, אך הiyתת מבצע מסוכן מאד. האישור למבצע ניתן רק אחרי בלימת המתקפה של הצבא המצרי ביום 14 באוקטובר, כי הרמטכ"ל חשב שניסיון צliquת במועד מוקדם יותר היה כורך בסיכון בלתי נסבל.
- במהלך לבנון השנייה סיירבה הממשלה ליטול את הסיכון שהוא כורך במלך קרעוי רחוב והותצאות היו בהתאם.
- נחתת דיויזיות אמריקאיות בעורף האויב הצפון קוריאני בעיר אינצ'ון, בשנת 1950, שניתנה את פni מלחמת קוריאה לטובות האמריקאים. לעומת זאת, נחתת דיויזיות צנחנים של בעלות הברית, בעורף האויב הגמני בארננס בשנת 1944, לא הביאה להשתלטות המתוכננת על גשר נהר ריין והסתימה באבדות כבדות לצנחים הבריטיים והפולנים.

ניהול הסיוכנים העסקיים והצבאיים מתחילה בהכרה שהם קיימים וכי מרותם כל המאמצים והשיקעות בחיזוי העתיד – אי אפשר שלא לטעות בחיזוי. על זה אמר כבר ההיסטוריון מייקל האוורד: "שפרוצת מלחמה שני הצדדים מגלים מיד שהם נערכו למלחמה אחרת. הצד המנצח הוא זה המסוגל להתאים עצמוני בנסיבות החדשנה. ההבנה כי טעויות בחיזוי הן בלתי נמנעות הביאה את העולם העסקי והעולם הצבאי למספר פתרונות דומים ובגלו קוצר היריעה יוצר רק אחד מהם.

פיזור ההשיקעות – קצת מנויות, קצת איגרות חוב, קצת מטבע חזק – הוא עיקרון יסוד המשיקעים רצינולים פועלם על פיו מקדמת דנא. כבר נאמר במישנה: "לעולם ישlish אדם מעוטרו" – שלישי במומון, שלישי בסחוות ושליש במרקעין. בשנות ה-50 של המאה הקודמת

"פום צערא אגרא", "No Pain – No Gain", "אין

אורחות חינם". אלה תיאורים של אותה אמת –

- כבודו היסICONן כב גדול גם היסICONי. אי אפשר להגיע להישגים גדולים בלי לחתת סיוכנים. לキーית סיוכנים מצלחה לפעמים, ונכשלת במקרים אחרים. הנה מספר דוגמאות בתחום העיסקי:
- יש סיICON רב בליך הלוואות לימיון השקעה בנכסי דלא נידי, אבל אם עושים זאת בזמן ובshall, אפשר עם קצת מזל להרוויח הרבה כסף.

משכיעים ישהאלים פעילים במדיניות העולם השלישי – אפשר להרוויח שם כסף רב אבל אפשר גם להפסיד את כל השקעה.

- מחררי מנויות של סופרמרקטים, חברות חשמל ותורופות אינם נופלים חזק גם בזמן מיתון, אך

לפני מספר שנים רأינו את הגנרט (בדימוס) دون סטרארי, ידייך קרוב של האלופים ישראל טל ומוסה פלד, מי שהיה מפקד השריון האכיפורי. סטרארי שאל בתקופת מלחמת ים הכנופרים. סטרארי שאל אותו: למה אתה מתענין בביטחון הצבאי והאם יש קשר בין ענייני ביטחון לבין הבורסה? ענייתי לו כי ביטחון לאומי (National Security), דומה מiad לשוק ההון – Securities Market – שכון בשני התחומיים כולם חכמים לאחר מעשה. קצת יותר ברצינות, יש דמיון רב בין העולם הצבאי והעולם העיסקי, שכן בשניהם יש צורך וקשרים עצום לחזות את העתיד. לאנשי עסקים קשה לחזות מהי קירה לשער הריבית, متى המשק יצא מיתון, מהי קירה לשער הדולר. לאנשי צבא קשה לחזות איך יפעל האויב, متى הוא יפעל ובאיזה מקום. בשני התחומיים העתיד תמיד לוט בערפל ומקבל החלטות חifyים לפועל למורות שאין בידם מידע מלא. יש לך שמות שונים, אי דאות, ערפל קרב, כאוס. בשנים האחרונות גם נמצא שם יפה להתמודדות עם העתיד הלוט בערפל – ניהול סיוכנים.

צבקה גראינולד לא "ניהול סיוכנים" במצאי שבת, 6 באוקטובר כשיצא עם הטנק שלו על ציר הנפט. עתידו היה ברור ולא הייתה כללו איזו וודאות. צבקה יצא לקרה מותו בטוחה. איןני אדם דתי ולכך לא אוכל ליחס את הישארתו בחיים להשגהה עליונה. מדובר בנסיבות סטטיסטיות, המתרחשות באוותה הסתברות כמו זכייה גדולה במפעול הפיס. אל יתרשו דברי כהמעטה ביכולת השינויית של צבקה. להיפך, למורות המڪווענות של צבקה הרוי ביחסיו הכוונות ששררו באותו לילה לא היה לו סיכוי לחזור בשלום.

הקושי העצום לחזות את העתיד מביא לאמת יסודית, גדולה, המאפשרת את הפעולות האנושית בהרבה תחומיים. יש לך ביטויים רבים:

כריכת הספר "כח צבקה" של צבקה גראינולד

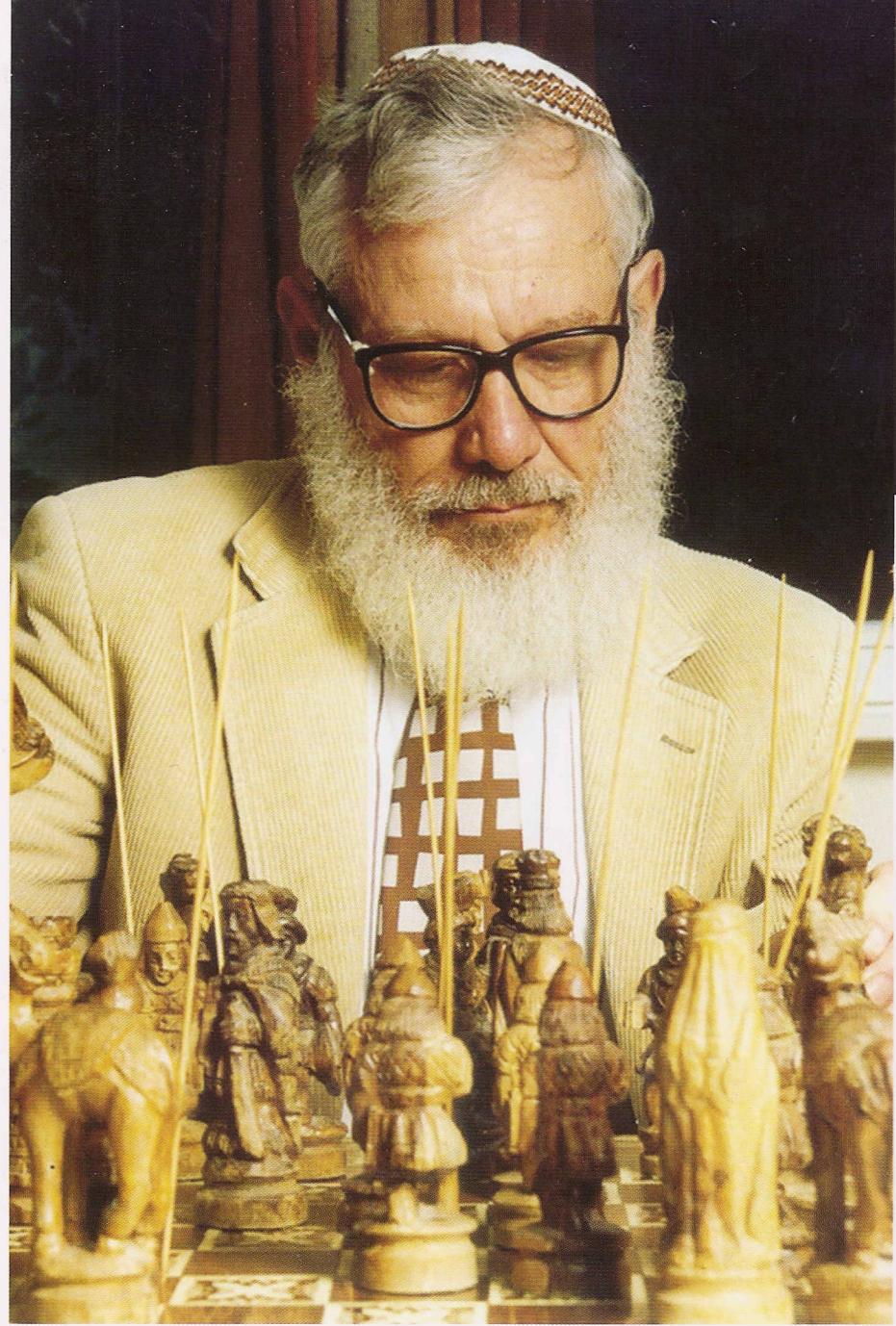
* סם ברונפלד משמש יו"ר הבורסה לנירות ערך בתל-אביב. הכתבה היא על ידי מרכז האקדמי רופין, ביום 22 בדצמבר 2008, לכבודו של אל"ם (במיל') צבקה גראינולד בעל עיטור הגבורה, בערב שהוקדש לפרסום הספר "כח צבקה" (ראו סקירת הספר בגלילון "שריון" 30, דצמבר 2008).

אחריו שהצבענו על הדומה בשני העולמות נסיעים בהבלטת השוני ביןיהם, המאוד מהותי וקשרו לצביקה. השוני מתמזה במרה: "אף אחד מאנשי 'מייקרוסופט' (או "בנק לאומי", או "טבע") לא יסכן את חייו למען החברה". בעולם העסקי יש למנהלים, לעובדים ולבעלי המניות עניין שהחברה תצליח ותשגש; ככלם פועלים למען ההצלחה והם מתוגמלים בהתאם. אבל אם בಗלגוליות בחיזוי העתיד נקלעת חברה לקשיים לא עובדיה ולא מנהליה יחרפו את נפשם מלמת להצלחה. אירעה טעות בחיזוי כלכלי – לא נראה, מפסידים כספר, סוגרים מפעל ומתחילה מחדש.

אליהם כלילי המשחק בעולם העסקי. לעומת זאת, בעולם הצבאי לוחמים מסכנים את נפשם ורבים מהם משלימים על כך בחיהם. הטיעויות של המדים ואלה הולופים בחיזוי העתיד, מתגללות אל הלוחמים ונחושים לבעז את המוטל עליהם ומכנים לשלם כל מחיר. כך קרה לצביקה וללוחמים רבים במהלך יום הcaporim. המודיעין כשל, הצמרת המדינה והצבאית נכנסה להלם, תכניות מגרה לא הופלו – אך עדין לא הכל אבד. לפחותנו היו הרבה שריוןרים, טיסים, חירונאים וותחנים, מפקדים וחילאים, שהשליכו את נפשם מנגד. הם לא "ניחלו סיכון" ובכך הביאו ניצחון, אף שרבים מהם לא זכו לראותו.

צביקה זכה וחזר ובספרו שיצא לאחרונה מספר את אשר עבר עליו ומהיכן שאב את העצומות הנפש. רבים אחרים לא זכו. נסים בדברים הבאים שכטב צביקה, המתארים את חייתו בבורק שלמלחמות:

"ידעתי אני חyb לדיק ביר. אני והטנק שלי – אדם ומכונת פלה, מכונת פלה ואדם – הינו כיצור אחד, גוף ונשמה. דענו שאנו ניצבים עם הנב לקי, במגנה מול כוחות עודפים, וידענו גם שאין ברירה, ושוגם ביום הקשה הזאת, ביום הבלתי אפשרי הזה, בדיקן כמו בלילה הלא אפשרי שלפנוי, חוברתנו האישית היא לבлом, בחוזר ברירה, ואולי אף בניגוד לכל הסיכויים, את האויב הסורי התקוף. לחמנו ובלמננו כי הינו מוכנים למות למען החיים". *

פרופ' ישראל אומן חתן פרס ע"ש נובלلاقלה, 2005, במשחק שחמט – סיכון מחושב או חישוב הסיכון?

תיקון טעות

בגילוון 30 במדור מהגעשה בעמותה בעמ' 100, בידיעה על ערבות זיכרון לאליشع פלוג פוטשניק, נכתב בטעות כי אלישע פלוג פוטשניק ז"ל נפל במלחמת כיבוי התחשה ביום 14 באוגוסט 2008. אלישע פלוג פוטשניק ז"ל נפל במלחמת ים הכנפורים ביום 8 באוקטובר 1973 בהתקפה על גשר פירדאן שבתעלת, במסגרת גדור 113 מלחטיבת 217. המערכת מביאה את צורה על הטעות

קרוב משולב – הקרב המשולב מתבסס על הרעיון כי גם מערכת נשק מושכלת מוד, אפיו טנק "מרכבה", אינה יכולה לעשות את העבודה בלבד. כוח ישתי, שיתבסס בעיקר על טנקים, כפי שהיה בחזית הדרום ביום הכנפורים, יחוור אבידות קשות מהיר המצוד באמצעות נגד טנקים. ללא עזרת ארטילריה וחיר, הטנקים יהיו חסרי אונים מול טילים נגד טנקים או מכישולים וטוח בני. התגוננות האויב מול מערכת נשק אחת, המופעלת בקרב משולב, אמורה להשווים אותו למערכה שנייה ולכך כוח AMAZON – של מטוסים, טנקים, חיר, הנדסה וארטילריה – הוא עיקון בסיסי של פו פועלות חטיבות ודייזיות מאי מלחמת העולם השנייה.

"התלבשו" כלכלנים על הרעיון האינטואיטיבי זה ובנו עליו תיאוריה שלמה של ניהול סיכון. חלוץ הגישה המתמטית לפיזור השקעות היה פרופסור הארי מרכז, שקיבל פרס נובל על מחקרו בדבר אופטימיזציה של תיק השקעות תוך התחשבות בגורמי הסיכון.

הרעיון הבסיסי במודלים לפיזור תיק השקעות הוא שאই אפשר לדעת מתי המניות יירדו, או מתי יעלו איגרות החוב, וכך אם בתיק ההשקעות נכללים שני סוגים הנכונים – אפשר יהיה להימנע מהפסדים גדולים. כך, למשל, כשההמשקיע זוקק לכספר ומחריר המניות בשפל, הוא יכול למוכר את אג"ה, שמחדריהן גבוהים בדרך כלל, כשיש משבך בשוק המניות.